

важливий компонент системи підтримки учнів, що потребують особливого підходу, надання психологічної допомоги та супроводу. Його роль полягає не лише в організації та проведенні превентивних заходів, але й у забезпеченні безпеки та психологічного благополуччя учасників освітнього процесу в умовах стресу та нестабільної ситуації. У цих умовах важливо дотримуватись принципів гуманізму, підтримки та розуміння, щоб забезпечити учням безпечне та ефективне навчання навіть в таких складних умовах.

Список використаних джерел:

1. Веретенко І. М. Нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної роботи в умовах закладу загальної середньої освіти. *Педагогіка та психологія*. Харків : Щедра садиба плюс, 2023. Вип. 48. С. 24-31.
2. Нормативна документація соціального педагога / О. Белова, Л. Письмак та ін. Київ : Шкільний світ, 2023. 120 с.
3. Освіта в умовах війни: реалії, виклики та шляхи подолання: матеріали II Форуму академічної спільноти (20-24 червня 2022 р.) / Придніпровська державна академія будівництва та архітектури / упоряд. М. В. Савицький, І. П. Мамчич. Дніпро: ДВНЗ «ПДАБА», 2022. 152 с.
4. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України : наказ Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року №509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
5. Петришин Л. Й. Нормативно-правові основи діяльності соціального педагога в умовах воєнного стану / Л. Й. Петришин, Г. М. Олійник // Current trends in scientific research development : Proceedings of IV International Scientific and Practical Conference (November 14-16, 2024). – Boston, USA : BoScience Publisher, 2024. – P. 432-438
6. Соціальний педагог закладу загальної середньої освіти: статус та основні напрямки діяльності: метод. рекомендації. Харків: ХОН-МІБО, 2006. 76 с.

Дмитро Плітін

*аспірант кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності*

*(ОНП Соціальна робота)
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м.Тернопіль*

Наталія Олексюк

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м.Тернопіль*

МЕХАНІЗМИ НАЛАГОДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

У статті розкрито зміст поняття «інформаційна безпека особистості», схарактеризовано основні загрози безпеці, типи шкідливої інформації, об'єкти її маніпулятивного впливу та методи ведення. Зазначено, що надзвичайно важливо для збереження цілісності кожної особистості і державного суверенітету у цілому розробити ефективні механізми налагодження та підтримки інформаційної безпеки особистості. Особливу увагу приділено захисту психіки і свідомості людини від небезпечних інформаційних впливів. Визначено перспективи подальших наукових пошуків в обраній тематиці.

Ключові слова: *інформаційні технології; особистість; суверенітет держави; інформаційна безпека; маніпулятивний вплив; механізми; протидія; налагодження.*

Новітні інформаційні технології сприяють розвитку демократичних сил у світі, проте поряд з цим часто стають засобом дестабілізації. Головна загроза інформаційній безпеці – це загроза впливу іншої сторони на інформаційну інфраструктуру країни, інформаційні ресурси, на суспільство, свідомість, підсвідомість особистості, з метою нав'язати державі бажану (для іншої сторони) систему цінностей, поглядів, інтересів і рішень у життєво важливих сферах суспільної й державної діяльності, керувати їхньою поведінкою і розвитком у бажаному для іншої сторони напрямку. Усе перелічене становить загрозу як окремо взятій особистості, так і

суверенітету країни у цілому в життєво важливих сферах її суспільної й державної діяльності, що реалізується на інформаційному рівні. Стратегічне інформаційне протистояння є самостійним і принципово новим видом протистояння, здатним вирішувати конфлікт без застосування збройних сил у традиційному розумінні [3, с. 24].

Дослідниця М. Пілат розглядає такі типи шкідливої інформації для особистої та національної безпеки: недобросовісна, неетична чи неправдива реклама чи інформація; інформація, що провокує соціальну, расову, національну чи релігійну ненависть або ворожнечу; заклики до війни; пропаганда ненависті через зневагу чи перевагу; інформація, що деструктивно впливає на свідомість та психіку людини; інформація, що містить посягання на честь окремих осіб [4, с. 186-187].

Маніпулятивний вплив шкідливої інформації здійснюється на такі групи: психічні стани (фонові, функціональні, емоційні); спонукання для активності людини (потреби, інтереси, схильності); когнітивні (інформаційні) структури (зокрема, інформаційно орієнтовна основа поведінки людини загалом); регулятори активності людини (групові норми, самооцінка (відчуття власної гідності, самоповага, гордість), суб'єктивні відносини, світогляд, переконання, вірування, смислові, цільові, операційні установки); операційний склад діяльності (спосіб мислення, стиль поведінки та спілкування, звички, уміння, навички) [1, с. 89].

Аналізуючи інформаційну війну росії проти України дослідник Ю. Горбань, розглядає такі основні методи її ведення: пропаганда; дезінформація та маніпуляція; психологічний тиск; диверсифікація громадської думки; поширення чуток [2, с. 138].

Незважаючи на значний науковий інтерес до інформаційної безпеки та її забезпечення (проблему вивчали А. Аносов, З. Бржевська, Г. Гайдур, Ю. Горбань, М. Гуцалюк, Н. Довженко, Р. Киричок, В. Лужецький, О. Лужецький, А. Лужецький, О. Морозов, М. Пілат та ін.), величезна кількість питань залишаються не дослідженими. Саме тому метою нашої роботи є дослідити механізми забезпечення інформаційної безпеки особистості як складової державної безпеки в Україні.

Інформаційну безпеку визначаємо як стан захищеності суспільства, особи від інформаційних загроз, які можуть завдати шкоди їх існуванню чи функціонуванню [5, с. 35]. Інформаційна безпека ґрунтується на таких ключових принципах: соціальне усвідомлення важливості інформаційної безпеки; достовірність інформації; її цілісність; конфіденційність;

доступність; захист персональних даних; захист від інформаційних загроз [2, с. 140].

Забезпечення інформаційної безпеки суспільства закладено в основні нормативно-правові документи, які торкаються досліджуваної проблеми: «Стратегію кібербезпеки України» та «Доктрину інформаційної безпеки». Обидва документи передбачають створення всіх можливих заходів для безпечного функціонування кіберпростору та протистояння інформаційній агресії росії та передбачають формування захисту кіберпростору, що є основою захисту прав людини. Серед пріоритетних напрямів захисту інформаційної безпеки особистості, передбачених означеними документами, є: розвиток безпечного надійного кіберпростору; захист державних електронних інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури; розвиток потенціалу сектору безпеки і оборони у сфері кібербезпеки; боротьба з кіберзлочинністю [3, с. 25].

Інформаційна безпека особистості включає захист психіки і свідомості людини від небезпечних інформаційних впливів (маніпулювання свідомістю, дезінформування, спонукання до конфліктів з іншими особами, соціальними групами та державою). Вважаємо, що для її здійснення необхідно підвищувати рівень теоретичної та практичної підготовки людини, при якому досягається захищеність її життєво важливих інтересів від інформаційних загроз [1, с. 92].

Окрім зазначених інструментів правового та регуляторного впливу держави на інформаційну сферу, до методів протидії шкідливому інформаційному впливу слід віднести розвиток у суспільстві здатності до особистого свідомого контролю над інформацією, що надходить. Цей метод передбачає формування критичного мислення, здатності орієнтуватися у величезному масиві інформації, кількість якої в інформаційну епоху зростає невпинно. Це потребує достатньо високого культурного та освітнього рівнів особистості та суспільства, тому основні зусилля держави повинні бути націлені на розвиток відповідних сфер суспільного виробництва як інструментів формування адекватного інституційного середовища [4, 190].

Особливо важливою на нашу думку є: розробка відповідних навчальних програм з цифрової та інформаційно-медійної грамотності, і відповідно, проведення навчань серед населення різних вікових груп; дотримання етики інформаційного спілкування; дотримання інформаційної гігієни та основних правил безпечної роботи з інформацією в мережі Інтернет. Насамперед це стосується нерозповсюдження неперевіреної

інформації, нерозголошення персональних даних, інформації про своє приватне життя тощо [5, с. 36].

Серед основних механізмів забезпечення інформаційної безпеки підприємницької діяльності в Україні як складника інформаційної безпеки держави доцільно виділити: інформаційний патронат; інформаційний захист (судовий, адміністративний, автономний); інформаційну кооперацію; формування ефективних систем захисту інформації [3, с. 25].

Таким чином, забезпечення інформаційної безпеки особистості полягає у здійсненні постійного контролю за джерелами виникнення потенційних загроз (антропогенні, технологічні та стихійні джерела) та захист інформації різними способами (захист програм від читання та копіювання, захист авторських прав на інформацію, захист від несанкціонованого доступу і запуску програм). Захист інформації на основі системи інформаційної безпеки є найбільш поширеним варіантом організації останньої, інколи навіть тотожним самій безпеці. У перспективі вважаємо за доцільне більш детально вивчити можливості протидії впливу небезпечної інформації на особистість.

Список використаних джерел

1. Бржевська З., Довженко Н., Киричок Р., Гайдур Г., Аносов А. (2019). Інформаційні війни: проблеми загрози протидія. *Кібербезпека: освіта, наука, техніка*. Київ. № 3 (3). С. 88–96. URL: https://www.researchgate.net/publication/340828842_INFORMATIONI_VIJNI_PROBLEMI_ZAGROZI_TA_PROTIDI А.
2. Горбань Ю. (2015). Інформаційна війна проти України та засоби її ведення. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Вип. 1. С. 136–141. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/sjs/vsi-vypusky/vypusk-1-nomer-883-2017/instrumenty-informaciyanoi-viyny-proti-ukrayiny-v-internet>.
3. Морозов О.Л. (2007). Інформаційна безпека в умовах сучасного стану і перспектив розвитку державності // *Віче*. №12. С. 23–25. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/598/>.
4. Пілат М. (2013). Інформаційні впливи та інформаційні війни: сутність понять та їхній зв'язок в інформаційну епоху. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. Вип. 32. С. 185–190.

5. Plitin D., Oleksiuk N. (2024). The content of personal information security in the conditions of war. *IX International Scientific and Practical Conference «New problems of science and ways of their solution»*, January, 02-03.2024,, Paris. France. Pp. 34–36. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/12346789/3169>.

Олександра Рижкова

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 231 Соціальна робота, факультету педагогіки і психології, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Ольга Сорока

доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ДІАГНОСТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ МАЛЮНКУ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Автори зосередили увагу на визначенні можливостей малюнку в процесі діагностики психоемоційної сфери дітей в період війни.

Ключові слова: *діагностика, малюнок, графічні методи, проєктивні малюнкові методи, арт-терапія, діти.*

В умовах сучасності воєнні конфлікти завжди супроводжуються кризами, які особливо болісно позначаються на дітях, що набуває особливого значення. У той самий час діагностика психоемоційного стану дітей в умовах війни часто ускладнена. Це пов'язано з тим, що діти не завжди можуть чи хочуть вербалізувати свої почуття, багато з них занурюються в себе або навпаки, поводять себе зухвало та деструктивно, маскуючи травму.